

۱۳۵۵۹۳۴

مختصر آیین دادرسی کیفری

تالیف: بابک فرهی

موسسه فرهنگی طرح نوین اندیشه

www.tnovin.com

عنوان قراردادی: ایران، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور: مختصر آیین دادرسی کیفری/ تألیف بابک فرهی.
مشخصات نشر: تهران: طرح نوین اندیشه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۲۷ ص.
شابک: 978-600-6284-70-5
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: آیین دادرسی جزایی - ایران
شناسه افزوده: فرهی، بابک، ۱۳۵۷-گردآورنده
رده بندی کنگره: ۳۴۵/۵۵۰۵
رده بندی دیویی: ۳۴۵/۵۵۰۵
شماره کتاب شناسی ملی: ۳۸۸۲۶۷۴

انتشارات طرح نوین اندیشه

تهران: خیابان فلسطین، پایین تر از بلوار کشاورز، خیابان شهید حجت دوست، پلاک ۲۹

تلفن: ۸۸۹۸۶۲۷۸ - ۸۸۹۸۶۲۷۷

www.tnovin.com

مختصر آیین دادرسی کیفری

بابک فرهی

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۴

طراحی جلد و صفحه آرایی: مهرداد ناصری

ناظر چاپ و امور فنی: محسن کاربخش

۶۶۹۷۱۵۷۸-۹

حق چاپ محفوظ است

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۸۴-۷۰-۵

ISBN: 978-600-6284-70-5

بخش اول: کلیات آیین دادرسی کیفری و اصول حاکم بر دادرسی منصفانه

- فصل اول: کلیات..... ۱۵
- مبحث اول: تعریف آیین دادرسی کیفری..... ۱۵
- مبحث دوم: مراحل آیین دادرسی کیفری..... ۱۶
- مبحث سوم: رابطه آیین دادرسی کیفری با آیین دادرسی مدنی..... ۱۸
- مبحث چهارم: خصوصیات قوانین دادرسی کیفری..... ۱۸
- مبحث پنجم: نظامهای دادرسی کیفری و تحولات آنها..... ۲۰
- مبحث ششم: تحولات آیین دادرسی کیفری در ایران..... ۳۲
- مبحث هفتم: منابع آیین دادرسی کیفری..... ۳۳
- فصل دوم: اصول حاکم بر دادرسی منصفانه..... ۳۶

بخش دوم: دعاوی ناشی از جرم

- فصل اول: دعاوی عمومی..... ۴۳
- مبحث اول: جنبه‌های چندگانه جرم..... ۴۳
- مبحث دوم: قاعده قانونی بودن (الزامی بودن) تعقیب..... ۴۴
- مبحث سوم: قاعده مقتضی بودن (متناسب بودن) تعقیب..... ۴۵
- مبحث چهارم: بایگانی کردن پرونده..... ۴۹
- مبحث پنجم: نهاد اقامه کننده دعاوی عمومی..... ۵۰
- مبحث ششم: انواع دادرس، تشکیلات و وظایف آنها..... ۵۵
- مبحث هفتم: جهات قانونی شروع به تعقیب..... ۶۷
- فصل دوم: موانع تعقیب و علل سقوط دعاوی عمومی..... ۸۷
- مبحث اول: موانع تعقیب دعاوی عمومی..... ۸۷
- مبحث دوم: علل سقوط دعاوی عمومی..... ۱۱۲
- فصل سوم: دعاوی خصوصی..... ۱۳۰
- مبحث اول: مفهوم دعاوی خصوصی..... ۱۳۰
- مبحث دوم: انواع ضرر و زیان مورد مطالبه..... ۱۳۰
- مبحث سوم: شیوه‌های طرح دعاوی خصوصی..... ۱۳۳
- مبحث چهارم: شرایط طرح دعاوی خصوصی..... ۱۳۵

بخش سوم: تحقیقات مقدماتی

- فصل اول: جمع‌آوری دلایل..... ۱۴۱
- مبحث اول: معنا و مفهوم تحقیقات مقدماتی..... ۱۴۱

مبحث دوم: اصول حاکم بر تحقیقات مقدماتی.....	۱۴۲
مبحث سوم: ویژگیهای تحقیقات مقدماتی.....	۱۴۳
مبحث چهارم: مقامات انجام دهنده تحقیقات مقدماتی.....	۱۴۷
مبحث پنجم: تحقیق در جرایم منافی عفت.....	۱۴۸
مبحث ششم: تحقیقات مقدماتی جرایم اطفال.....	۱۵۰
مبحث هفتم: جهات قانونی برای تحقیقات شروع بازپرس.....	۱۵۱
مبحث هشتم: بازجویی از شاکی.....	۱۵۲
مبحث نهم: بازجویی از شهود و مطلعین.....	۱۵۳
مبحث دهم: بازجویی از متهم.....	۱۵۶
مبحث یازدهم: تفتیش و بازرسی اماکن و منازل.....	۱۶۶
مبحث دوازدهم: تفتیش و توقیف داده ها یا سامانه های رایانه ای و مخابراتی.....	۱۷۴
مبحث سیزدهم: معاینه و تحقیق محلی.....	۱۷۵
مبحث چهاردهم: جلب نظر کارشناس.....	۱۷۷
مبحث پانزدهم: نیابت قضایی.....	۱۸۰
فصل دوم: جلوگیری از فرار یا مخفی شدن متهم.....	۱۸۳
مبحث اول: فلسفه صدور قرار تامین کیفری.....	۱۸۳
مبحث دوم: ضوابط حاکم بر انتخاب تامین.....	۱۸۳
مبحث سوم: انواع قرارهای تامین کیفری.....	۱۸۴
مبحث چهارم: تخفیف و تشدید تامین.....	۱۹۰
مبحث پنجم: مدت اعتبار قرارهای تامین.....	۱۹۲
مبحث ششم: ضمانت اجرای قرارهای تامین.....	۱۹۴
مبحث هفتم: بازداشت موقت.....	۱۹۸
مبحث هشتم: قرارهای نظارت قضایی.....	۲۰۷
فصل سوم: اظهارنظر در خصوص توجه یا عدم توجه اتهام به متهم.....	۲۱۰
مبحث اول: انواع قرارهای نهایی.....	۲۱۰
مبحث دوم: قرارهای قابل اعتراض بازپرس.....	۲۱۴
مبحث سوم: حدوث اختلاف بین بازپرس و دادستان و چگونگی حل آن.....	۲۱۶

مبحث چهارم: کیفرخواست..... ۲۱۷

بخش چهارم: صلاحیت کیفری و مراجع رسیدگی

فصل اول: صلاحیت کیفری و انواع آن..... ۲۲۳

مبحث اول: تعریف صلاحیت کیفری..... ۲۲۳

مبحث دوم: انواع صلاحیت کیفری..... ۲۲۴

مبحث سوم: استثنائات وارد بر قاعده صلاحیت محلی..... ۲۳۱

مبحث چهارم: اختلاف در صلاحیت و چگونگی حل آن..... ۲۳۵

فصل دوم: مراجع رسیدگی..... ۲۳۸

مبحث اول: دادگاههای کیفری..... ۲۳۸

مبحث دوم: دادگاههای عمومی..... ۲۳۸

مبحث سوم: دادگاههای اختصاصی..... ۲۴۲

مبحث چهارم: مراجع شبه قضایی..... ۲۵۲

بخش پنجم: رسیدگی و صدور رای

فصل اول: اصول حاکم بر رسیدگی دادگاه..... ۲۵۹

مبحث اول: اصل بی طرفی..... ۲۵۹

مبحث دوم: رد دادرسان و قضات تحقیق..... ۲۵۹

مبحث سوم: اصل علنی بودن..... ۲۶۲

مبحث چهارم: اصل ترافعی بودن..... ۲۶۴

فصل دوم: رسیدگی و صدور رای..... ۲۶۹

مبحث اول: مقررات مشترک حاکم بر رسیدگی های کیفری..... ۲۶۹

مبحث دوم: رسیدگی در دادگاه کیفری ۲، دادگاه انقلاب با سیستم وحدت قاضی و دادگاه بخش..... ۲۷۵

مبحث سوم: رسیدگی در دادگاه کیفری یک و دادگاه انقلاب با تعدد قاضی..... ۲۷۵

مبحث چهارم: ترتیبات رسیدگی و صدور رای در دادگاه اطفال و نوجوانان..... ۲۷۸

بخش ششم: راههای شکایت از احکام

فصل اول: راههای عادی شکایت از احکام..... ۲۸۳

مبحث اول: واخواهی..... ۲۸۳

مبحث دوم: تجدید نظر خواهی..... ۲۸۵

مبحث سوم: مراجع تجدیدنظر..... ۲۸۷

مبحث چهارم: اصحاب دعوا و مهلت تجدید نظر..... ۲۸۸

مبحث پنجم: اسقاط حق تجدیدنظر خواهی..... ۲۹۰

مبحث ششم: استرداد تقاضای تجدیدنظر.....	۲۹۱
مبحث هفتم: جهات تجدیدنظر.....	۲۹۱
مبحث هشتم: آثار تجدیدنظر خواهی.....	۲۹۲
مبحث نهم: آیین دادرسی تجدیدنظر و صدور رای.....	۲۹۳
مبحث دهم: فرجام خواهی.....	۲۹۸
مبحث یازدهم: رای وحدت رویه.....	۳۰۱
فصل دوم: زندهای فوق العاده شکایت از احکام.....	۳۰۲
مبحث اول: اعاده دادرسی از طریق دیوان عالی کشور (طریق معمول اعاده دادرسی).....	۳۰۲
مبحث دوم: اعاده دادرسی از طریق رئیس قوه قضاییه.....	۳۰۷
بخش هفتم: اجرای احکام کیفری و هزینه دادرسی	
فصل اول: اجرای احکام کیفری.....	۳۱۳
مبحث اول: احکام لازم الاجرا.....	۳۱۳
مبحث دوم: مراجع مجری حکم.....	۳۱۴
مبحث سوم: چگونگی اجرای احکام کیفری.....	۳۱۵
مبحث چهارم: اجرای مجازات حبس.....	۳۱۸
مبحث پنجم: اجرای محکومتهای مالی.....	۳۱۹
مبحث ششم: اجرای سایر احکام کیفری.....	۳۲۱
مبحث هفتم: اجرای قرارهای تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی.....	۳۲۲
فصل دوم: هزینه دادرسی.....	۳۲۳

نشانه‌های اختصاری به کار گرفته شده در کتاب حاضر

قانون آیین دادرسی کیفری	ق.آ.د.ک
قانون مجازات اسلامی	ق.م.ا
قانون اصول محاکمات جزایی	ق.ا.م.ج
قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری	ق.آ.د.د.ع.و.ا.د.ا.ک
قانون آیین دادرسی مدنی	ق.آ.د.م
قانون اساسی	ق.ا
قانون اصول تشکلات عدلیه	ق.ا.ت.ع
قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب	ق.ت.د.ع.و.ا
قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح	ق.م.ج.ن.م
قانون دادرسی نیروهای مسلح	ق.د.ن.م
نگاه کنید به	ن.ک
رجوع کنید به	ر.ک
جلد	ج
چاپ	چ
شماره	ش
صفحه	ص
علیه السلام	ع

مقدمه

قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری که قرار بود سه ساله باشد، پانزده ساله شد و هرچه زمان بیشتری سپری شد، کاستی‌ها و نواقص آن بیشتر آشکار شد. در این پانزده سال قوانین متعدد دیگری به تصویب رسید که هریک به نوع خود به دادرسی کیفری مربوط بود؛ از احیاء دادسرا در سال ۱۳۸۱ تا قانون نظارت بر رفتار قضات در سال ۱۳۹۰ و همه این موارد تصویب یک قانون جدید منطبق با نیازهای روز را ایجاب می‌کرد تا اینکه سرانجام قانون آیین دادرسی کیفری در اسفندماه ۱۳۹۲ به تصویب رسید.

قانون جدید همانند قوانین قبلی باز هم در ساختار دادرسی کیفری تغییرات عمده ای ایجاد کرده است که از جمله آن حذف دادگاههای کیفری استان و تشکیل مجدد دادگاههای کیفری یک و دو می باشد و با توجه به همین تغییرات است که بنا بود قانون، شش ماهه پس از انتشار در روزنامه رسمی لازم الاجرا شود که با گذشت این مدت نیز قانون، لازم الاجرا نشد با الحاق مواد مربوط به دادرسی نیروهای مسلح و آیین دادرسی الکترونیک، اجرای آن به اول تیر ماه نود و چهار موکول گردید و قبل از فرا رسیدن این مهلت نیز قانونگذار اصلاحاتی (۳۸ ماده) در قانونی که هنوز لازم الاجرا نشده بود انجام داد و زمزمه های به تاخیر انداختن قانون برای یک سال دیگر نیز شنیده شد که خوشبختانه در آخرین لحظه ماده مربوط به تاخیر اجرای قانون حذف شد و مقرر شد که قانون از اول تیر ماه نود و چهار اجرا شود و شد.

در مقام مقایسه قانون جدید بی‌گمان و بدون شک نسبت به قانون قبل از خود بهتر بوده و مزایای بی‌شماری دارد. از پذیرش اصول حاکم بر دادرسی منصفانه تا حذف موارد بازداشت موقت اجباری و نیز لزوم جبران خسارت افراد بازداشت شده بی‌گناه. هرچند که این قانون به خصوص با اصلاحات انجام شده در سال ۱۳۹۴ ایراداتی نیز دارد، مثل حق اجازه حضور در تحقیقات جرایم امنیتی و سازمان یافته فقط برای گروهی خاص از وکلا که اسامی آنان از طرف رییس قوه قضاییه اعلام می شود اما در مجموع باید رای به برتری قانون جدید داد.

موضوع کتاب حاضر بررسی قانون جدید است و همان گونه که از اسم کتاب نیز پیداست در تالیف کتاب حاضر سعی شده تا فقط به مطالب اصلی و اساسی اشاره شده و از آوردن توضیحات اضافی مثل سابقه و تاریخچه و نظریات مشورتی و آراء (جز در موارد لزوم) خودداری شود تا دانشجویان با سهولت بیشتری بتوانند از کتاب حاضر استفاده کنند.

درنهایت با توجه به اینکه قانون تازه تصویب است در خصوص موارد ابهام، باید در انتظار روبه قضایی نشست تا مشخص شود که در عمل اوضاع چگونه خواهد بود.

در خاتمه بر خود واجب می‌دانم تا از دوست عزیز و محقق گرامی جناب آقای دکتر بهروز جوانمرد که بدون اغراق همواره در حال تحقیق و پژوهش بوده و همواره جدیدترین قوانین و نظریات و آراء مشورتی را جهت استفاده در اختیار اینجانب قرار دادند تشکر کنم.

بابک فرهی

تابستان ۱۳۹۴

Farrah@yaho.com